

FOAIA ILUSTRATĂ

În Monarchie: $\frac{1}{4}$ an fl. 1.50; 1 an fl. 6
În România: $\frac{1}{4}$ an lei 5.—; 1 an lei 20

Apare în fiecare Duminică

Redacțiunea și Administrațiunea:
Strada Măcelarilor Nr. 21

Anul I

Sibiiu, 11/23 August 1891

Nr. 32

Un contrar.

Tip dela alegeri. — De E. Hodoș.

Am dat cu ochii preste un necrolog într'un diar din zilele trecute. Necrologul 'mi-a adus aminte o istorie veselă.

Bietul om! Fusese creștin cu gânduri bune și ortodox răsăritean. Și cu toate acestea, în afară de hotarul satului seu a rămas necunoscut, ca-și-când nici nume n'ar fi avut... Dar' nici nu s'a trudit să aibă.

Dacă binevoiesci să mă asculți, iubite cititor, îți pot împărtăși despre repositul prieten, că a fost om nu prea bătrân, nici prea tânăr, mijlociu de stat, durduliu și roșu 'n față, cu ochii foarte mobili, mereu voioși și plini de șiretlic. Toată fața lui sēmēna de minune cu chipul deștept și drăcos al neuitatului povestaș, mort și el, Ioan Creangă dela Humulești... așa cum se găsește într'un portret în „Revista Nouă“ din București.

Timp de două săptămâni, cât am vărat într'o vacanță în satul P. din comitatul S. am avut dese ocazii să cunosc pre pravoslavnicul răsăritean. După-cum 'mi-s'a arătat în vremea aceea, — n'ași dori să-l osândesc, — avea năravul să preamărească îndeosebi trei lucruri fundamentale: ortodoxia, laptele covăsit (suplinit une-ori prin castraveți murați) și, mai spre sfârșitul vieții sale, câte un păhar de vin bun pe la sărbători. Care din ele era cel mai fundamental, aceasta n'o pot hotări.

Lângă un asemenea păhar 'mi-a istorisit într'o seară, în ce fel a trântit la nisce alegeri de deputați pentru sinoadele noastre bisericesti pre un candidat, care era foarte aproape să fie proclamat deputat. Pare-că îl aud și acum povestind...

Îl las să vorbească el:

„Eram într'o vreme“, — începù istoria, — „sunt trecuți optsprezece ani, învățator în comuna asta P. Salarul împreună cu postul meu făcea 80 de fl., adecă optzeci de florini pe an, plătiți în rate lunare cel puțin pe hârtie, căci în realitate 'mi-se plăteau când da târgul și norocul. Poporul, ca și astăzi, era puțin și sêrac, n'avea

nici pentru sine, dar' pentru mine?! „Plătim pe popa, plătim pe notar, plătim tot felul de dare; ce brumă să-ți mai dăm și dumitale, că n'avem de unde!“ erau vorbele, cu care mă plăteau mai adese. 'Le-ași fi cerut oamenilor să-mi lucreze ceva pământ de sēmēnat cucuruz, să-mi fac de mămăligă; însă n'aveam decât o feliuță de grădină cu gardul spart, cu câteva fire de macriș, cu doi cireși păsăresci și cu un nuc trăznit, — ce era să-mi lucreze? M'ar fi rîs și ei...

„Locuința învățatorului era gratuită. Aveam două odăi, una mai mică și alta mai mare, amēndouă umede, și o tindă, toate sub coperiș de paie... Am să 'ți-le arăt cândva. În odaia cea mare, care era și mai umedă, țineam școală, dacă țineam, că nu prea aveam cui. În cealaltă, în odaia nevestei și în tindă stam cu nevasta și copilașii mei, în primăvară mai țineam și o cloșcă pe ouă tot acolo. Băieții școlai trebuiau să-mi aducă la zile anumite câte un ou de fiecare cap. Ouăle, ce nu se treceau, le puneam sub o cloșcă bătrână, care împreună cu puii erau singurele vite la casa mea de învățator. Veți dumneata, puteam peri de foame cu „salarul“, cu firele de macriș, cu cei doi cireși păsăresci și cu nucul cel trăznit, — căci puii de sub cloșcă erau ținta de nimerit a băieților din sat; mai toți puii cloșcei mele, cu mult mai nainte d'ai pune la frigare, cădeau jertfă, sburăturiți cât de copiii mei, cât de ai satului, care de care...

„Dar' Dumneșeu nu lasă pre creștinul bun. Îmi dete și mie pre socrul meu, fie iertat, care fusese popă în satul acesta dreptcredincios. Din când în când socrul mai trimitea ginerelui și nepoților sei d'ale mîncării: grâu, cucuruz, verdețuri din grădina lui cea mare; și, iarna pe la Crăciun, mai venia ceva carne și unsoare... La nisce Pasci odată 'mi-a adus deodată cu ouăle roșii și nisce icoane frumoase, mari, să le pun pe părății odăii, unde mai aveam două icoane: pe Christos în brațele Preacuratei și pe Șaguna. Icoanele aduse de socrul meu erau Carol și Elisaveta; le cumpăraseră tocmai la târgul de țeară, și eu mult m'am bucurat. Am ținut sfat obștesc și am hotărît, să punem pe Elisaveta în școală și pe Carol în odaia nevestei, pe urmă am

chiamat copiii, le-am arătat la toți și am ținut cu glas respicat: acesta este regele Carol al Treii-Românesci, și aceasta este Elisaveta, regina Treii-Românesci! — diceți și voi după mine. Copiii au ținut și s'au bucurat și ei. În alte zile au venit câțiva țerani, s'au vădată icoanele cele noue. Și earăși ne-am bucurat cu toții și, nu știu de ce, par'că eram mai făloși ca altădată.

„Nu purtam frică deloc, că o să mă încurce domnul inspector de școale cu icoanele mele, mai virtos că nici n'avea datină a visita școale ca a mea. Și totuși, nu știu ce a gândit, a venit odată și în P., s'a uitat pe rînd în toate odăile mele, a privit lung la Elisaveta, după aceea și mai lung la Carol, a dat din cap, n'a ținut nimic. Eu mă făceam, că nu ved încotro privesce; dar' vedeam bine, că 'i-e necaz și așteptam să strige odată: „*Auđi, asta nu place la mine, moi!*“ Să te miri, că s'a răbdat și a tăcut mulcom. D'aici încolo mă luase la ochi; a băgat de seamă, că nu-'i știu limba după pofta lui, venia tot mai des și mă necăjia rău, — arđă-'l focul! Mustăciosul naibei se supăra cumplit, sta s'și smulgă și barba câte odată; și earăși altădată, nu mai știu cum venia, că rîdea de se făcea ca un rac și se ținea de burtă, — după toate semnele răspundeau bine copiii, și numărau ei unguresce unii până la cinci, și 'nainte și 'napoi, cum îi plăcea domnului inspector; alții mai bătrâni o duceau până pe la douăzeci... ce-'i mai trebuia? Afară de limba ungurească, altceva nu întreba nimic; sau dacă și întreba, dar' nu mai asculta...

„Am slujit așa de cece ani de zile. După aceea am lăsat dăscălitul; nu numai fiindcă țineam să nu ne supărăm prea rău cu dl. inspector, ci și pentru altceva. S'a întemplat adecă lucrul așa, că murind socrul meu a lăsat cu limbă de moarte, să port economia, grădinăritul, negustoritul de vite și mai departe, că mă deprinsesem cu toate încă precând trăia. Altfel, negreșit, cu școala goală n'aș fi purtat greutățile vieții... De șapte ani, de când am părăsit școala mea, să nu cređi dumneata, că mă ocup numai cu economie, cu grădinărit și cu vite. Îmi fac treabă câte odată și cu altele. Pentru-că așa poftesce lumea, n'am ce face! Spre pildă, vine rîndul să alegem deputați (nu la dieta din Pesta, că pe acolo am umblat, și nu mai avem ce să căutăm noi Români), deputați d'ăi bisericesci, la sinoade și congrese, apoi sînt sigur, că 'mi-se dă onorifică sarcină: de notar în sinodul parochial, ori de bărbat de încredere, ba odată 'mi-s'a dat o funcțiune și mai onorifică, adecă nu mai puțin decăt: comisar consistorial mirenesc pentru scrutinare într'un cerc electoral, unde fusese împedecat d'a se înfățișa comisarul numit, un domn mai mare decăt mine, — dar' lucrul acesta numai odată în vieță 'mi-s'a întemplat. — Mai

adese-ori eram bărbat de încredere. În așa calitate, după-ce se sėvîrșia alegerea deputaților pentru sinod sau congres, subsemnam cu litere caligrafice procesul verbal, îl pecetluiam cu sigilul parochial, îl puneam în plic și earăși puneam pecetea parochiei, pe urmă și pecetea mea, în sferșit scriam adresa, și tot eu primiam încredințarea, să duc protocolul, așa gătit, la domnul comisar în comuna hotărîtă mai înainte de înaltul consistor. Acolo trebuiau să se adune toți bărbații de încredere din celelalte comune aparținătoare unui cerc electoral. În comuna asta se făcea apoi scrutinarea și alegerea cea adevărată sub conducerea comisarului neîmpedecat întru împlinirea funcției sale... Vei fi știind și dumneata trebile astea?! 'Ți-le-am înșirat, fiindcă sînt cam vorbăreț, să fie cu iertare... și mă ia gura pe dinainte.

(Va urma).

Afrodita.

O povestire din vechia Elada. De Ernst Eckstein. — Traducere din nemțesce.

(Urmare).

Întemplarea cu corabia solilor oferia ocaziune binevenită de a influența opinia publică în înțelesul lui Conon. Dacă Afrodita era supărată, — precum o indica chiar nenorocirea când cu sborul porumbeilor, — zăcea destul de aproape presupunerea, că adevărata cauză a dispoziției dînsei ar fi a se căuta în purtarea preotului. Că amestecarea lucrurilor lumesci în afacerile cultului religios era ceva obicnuit din moși strămoși; că mai ales sėrbarea de primăvară din Milet dădea în treburi de viclenii amoroase un fel de salvconduct: aceasta Conon și cu impetuoșii lui soți nu voiau să o conceadă cătuși mai puțin. În adevăr, participarea unui preot la astfel de apucături, de altcum admise, ale nemuritorului Eros, era ceva ne mai pomenit la Milet. La toate aceste se mai adause, că slujitorul, care trădase pre Melanip, îndemnat de Conon, mai împodobise povestirea lui prin tot felul de amănunte îndoelnice.

Astfel în curēnd după reîntoarcerea trierei exmise începū a se manifesta în public un fel de supărare, care din ce în ce se preschimbă în dușmănie contra preotului Afroditei. Poporația părea, că simte oare-care satisfacțiune a fi aflat un obiect, asupra căruia putea s'și descarce mânia și mai ales și frica de pirați. Se privia ca o prevestire de nenorociri viitoare, că Olbios cutezase a veni cu făimoasa sa Chalaze până în apele pacinice ale Insulelor corasice, că îndrăsnise a tracta un vas de afaceri al orașului ca și o barcă de negustoraș și a-'și bate așa în dragă voie joc de ea jăfuindu-o. Trebuia dar' să se facă ceva pentru a împăca pre deita Afrodita, și aceasta se putea face numai, dacă ofensătorul,

nesocotitul Melanip, acela care la vârsta sa înaintată prea avea simțeminte tineresci în inima sa, expia păcatul făcut.

O mare mulțime de oameni se adunase înaintea locuinței preotului. Demonstrațiunile sgomotoase se întemplară. Apoi gloata întreagă porni în șiruri încheiate către locul de întrunire al gerusiei și ceru în cuvinte răstite, ca sfatul să cerceteze cazul și să-și dea părerea, dacă Melanip poate să rămâie și mai departe în oficiu.

Preotul Afroditiei, adânc și dureros mișcat, luă o hotărâre grabnică. Când gerusia se întrunise la stăruința lui Conon, el, fără a aștepta să fie provocat, se înfățișă înaintea ei și ceru să 'i-se dea cuvântul.

„Cinstiți sfetnici“, țise el cu glas hotărât, „sciu cu ce veți ave să vă ocupați încă ađi, ori veți vrea, ori ba; căci vocea poporului silesce chiar și pre cei înțelepți și cu judecată rece, să-ı dea ascultare. Miletului ıi trebuie o victimă, — nu atât pentru vina, ce mulțimea agitată 'mi-o impută mie, cât mai virtos pentru aceea, de ce însuși este vinovat: pentru lipsa de energie și de curagiu a trimișilor sei. Eată eu din propriu îndemn mă ofer să fiu jertfa, — căci în adevăr mândria nu-ıi permite, ca prin sentența voastră sau prin puterea brutala a mulțimii să fiu silit, la ceea-ce de bunăvoie iau asupra-ıi. Luminați geronți, depun vrednicia mea de preot al Afroditiei în mânilor voastre și mă duc pe un an în exil pe insula Icaria. Trecând acest timp, voi aștepta după însciințarea voastră, pentru a mă reıtoarce. Dacă această însciințare nu-ıi va veni, să sciți că eu nu voi mai revede Miletul“.

Gerusia veselă de această norocoasă deslegare, care permitea a liniști poporul iritat, fără a cere dispozițiuni, care ar vătma autoritatea oficiului preoțesc, ıi mulțumi lui Melanip pentru marimosul seu ofert și-ı primi fără rezervă cu câteva frase de politeță.

Două țile mai în urmă Melanip se sui în corabie. Numai un sclav ıi însoția: Clitifon cu alți doi inși rămăsese în Milet pentru a îngriji de locuința, care era proprietate privată a stăpânului seu.

În insula Icaria domnia atunci tiranul Philostrat, un monarch înțelegt, moderat și iubitor de arte, ınrudit din partea mamei sale cu familia tinărului Oloros, dar' de altcum nu tocmai încântat de Milesieni, care în comerț și comunicațiune făceau locuitorilor din Icaria fel de fel de greutăți și mai ales nu permiteau corăbiilor de comerț icarice trecerea prin golful latmic, decât numai prelungă plățirea unei taxe grele. Melanip avea în Dracanon în Icaria un vechiu prieten; aducerea aminte de aceste relații a fost cauza, că la prima ivire a hotărârei sale se gândise ındată la Icaria. După-ce designase gerusiei, că această insulă este locul unde voiesce să trăească în exil, Oloros se

grăbi să vie la dınsul acasă pentru a-ı da epistole de recomandare către Philostrat, — o atențiune, pre care Melanip o primi cu mulțumită.

Astfel, provăduț cu scrisoarea lui Oloros, descălecă după un drum de țece oare, la țermul dela Dracanon.

Prietenul, pre care Melanip se duse mai ıntei să-ı salute de bună aflare, murise ınainte cu câteva sęptemâni. Cu atât mai călduros primi Tiranul pre cel exilat.

„Mă bucur“, țise monarchul, „că în sfișit ımi vine odată și ceva bine din Milet, după-ce Eu și cu ai mei ani dearındul numai supărăre și neplăceri am încercat. Pe toți țeii, dacă n'ası fi de părere, că pacea, chiar fiind răscumpărătă cu jertfe, este pentru popoare o binefacere, ear' rășboiul, chiar dacă ıși ajunge scopul la care țintesce, o nenorocire, — de mult le-ası fi arętat eu Milesienilor, că vasele de rășboiu ale lui Philostrat nu sânt găoci de nucă. Și așa tot mai nutresc speranța, că în Milet va ajunge cândva la cărmă o majoritate, care va ınțelege, că pretenșiunile mele nu sânt priincioase numai cetățenilor din Icaria, ci chiar și celor din Milet“.

Apoi ıntrebă de Oloros, care ar fi unul din puținele capete luminate, care au dobândit oarecare trecere în Milet, și care odinioară un zelos filosof, acum se ocupă și cu afacerile publice ale orașului și ale statului.

„Sânt acum doi ani“, continuă el, „de când n'am mai văduț pre acest tinăr de spirit. Pe urmă ıi ıntâlnii la Corint, dar' numai pe timp scurt. Dar' de atunci 'i-am prorocit un viitor frumos și strălucit. Când ne vom așeđa la masă, stimatul meu oaspe, te voi ruga să-ıi povestesci mai cu deamănuntul despre el, — ınainte de toate ınsă despre evenimentele curioase, pre care Oloros numai le-a atins în epistola sa. Acest Conon pare, după cât pot ınțelege, că va eclipsa ıncă pe Archonta Charidemos. Sêrmame Milet!“

Primul prânđ în palatul monarchului ıntărise aproape pe deplin prietenia intimă, care în decursul sęptemânilor următoare avea să se lege ıntre Melanip și Philostrat. Preotul de odinioară se simția de tot plăcut impresionat de purtarea simplă, sinceră și deschisă a monarchului. Tot, ce sta în raport cu Philostrat, purta timbrul unei simplități solide și al unei discipline rigoroase, dar' ınțelepte. Nu era el unul din despoții aceia, care storc poporul, pentru a se ımbuiba în socoteala supușilor impilați. Din contră: Philostrat era în ceea-ce privesce susținerea curții sale cruțator, numai pe un teren nu se prea uita la bani; pe acela al artelor. Domațiile și pridvoarele palatului seu erau ımpodobite cu picturi prețioase. Cap d'opere de sculptură ateniană și corintiană erau așeđate prin colonade. Și dacă vr'un rapsod, care cânta cantecele vechi și venerabile despre mânia lui Achil și despre rătęcirile dumnezeescului

Laërtiad, se abătea din drum pe la dînsul, când se depărta, se depărta încărcat de daruri.

Trecuseră vr'o patru săptămâni dela descălecarea lui Melanip, când un astfel de rapsod la un prânz festiv, care sărbătoria aniversarea născerii monarchului, cânta sosirea lui Odiseu în țeara Phaiacilor, secerând aplause sgomotoase. Ziua fusese furtunoasă; nuori grei treceau încă pe deasupra coperişelor ude din Dracanon, și cu bucurie salutară cu toții sosirea oarei, la care în refectoriu se aprindeau lămpile; căci așa la licurirea feștilor aprinse își uitau de timpul urit de afară și de întunecimea nopții.

Atunci aduse unul din suita principelui vestea, că spre nord-vest dela zăgazul cel mare al portului o barcă s'ar fi sfărîmat și, că lovindu-se de stâncile țermului, ar fi aruncat pe uscat pre un tinăr, care acum lipsit de conștiință zace în coliba unui pescar din apropiere.

„Odiseu în țeara Phaiacilor“, țise Philostrat. „Coincidența cu cântecul lăutarului mă impresionează cu totul particular. Haide să-l primim cu aceeași bunăvoință, cu care fiul lui Laërtes odinioară a fost primit de Phaiaci“.

Apoi îndreptându-se cătră tinărul, care aduse vestea:

„Du-te tu însuți, Ximmias, acolo și te încredințează, dacă s'a făcut tot ce trebuie pentru scăparea lui. Porecla „primitoare de oaspeți“, care s'a dat cetății noastre Dracanon, ne impune îndatoriri. Dacă, după-cum reeasă din povestirea ta, el este încă în vieată și de neam liber, dă poruncă să-l aducă sus în palat, dacă se poate face fără primejdie pentru dînsul. Dacă e un sclav, dă-l în îngrijirea inspectorului portului. Dacă sufletul lui s'a dus la Hades, fă cu trupul lui după obiceiul orașului; așează-l la un loc, unde să fie ferit de ori-ce pângărire; pune-i obolul sub limbă și poartă grije să i-se facă funeraliile obicnuite“.

Tinărul din suită se depărtă. După o oară se reîntoarce cu vestea, că străinul trăește, că și-a revenit în simțiri. El e născut în Mylasa din neam liber și a fost adus în palatul principelui. Îl chiamă Acontios.

Melanip tresări la aceste cuvinte. Spre marea lui supărare el rămăsese întreg timpul fără nici o scire despre protegiatul seu. Acum întempleră aduse pre însuși cel protegiat la țermul Icariei, adevărat că în un fel, care pare a indica, că soarta îndeplinesce un blăstem al unei țeități inimice, dar totuși spre bucurie prietenului, și, — așa spera preotul, — celui nenorocit prin frângerea luntrii, în cele din urmă spre norocire.

Și Philostrat se arăta foarte compătimitor. Numele tinărului artist îi era cunoscut din cele ce-i spusese Melanip. Expresiunea de o adevărată satisfacțiune, care îi trecu preste față sa de o frumusețe bărbătească, îi garanta preotului, că

Acontios nu va fi primit la curtea monarchului cu mai puțină grație, ca el însuși.

Chiar în ziua următoare Philostrat invită deodată cu preotul și pre tinărul în camera sa de lucru. Purtarea artistului încântă pre principe; el nu doria nimic alta, decât ca să rețină pentru totdeauna pre tinărul măiestru în Icaria. Ocupațiune pentru talentul lui plăsmuitor se afla în Dracanon cu prisosință; înainte de toate era trebuința de o statuă a lui Joe, pentru a împodobi templul cel nou diu centrul orașului; apoi i-ar mai fi trebuit monarchului o serie de busturi, cu care Philostrat voia să și împodobească aula palatului, — o idee de predilecțiune a principelui, a cărei ducere în deplinire însă se zădărnicișe prin împregiurarea, că sculpturile cumpărate până acum dela diferiți măiestri prea diferiau unele de altele în stil și în mărime și nu se potriviau laolaltă.

(Va urma).

Dela expozițiunea română de industrie casnică în Hateg.

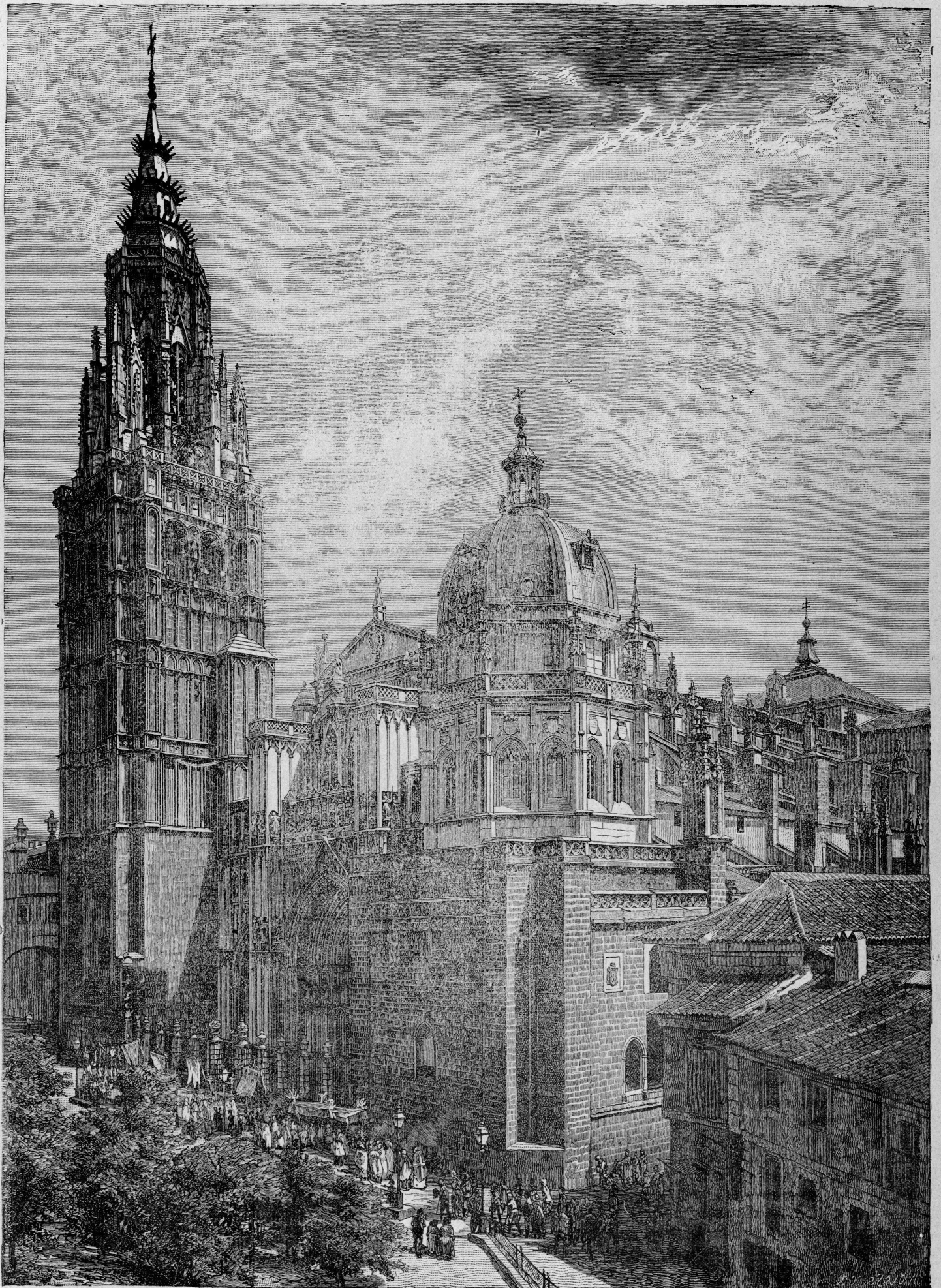
Expozițiunea de industrie casnică a femeilor române din comitatul Hunedoarei, arangiată de un comitet anumit cu ocaziunea festivităților adunării generale a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, s'a deschis la 2/14 l. c. în prezența unui public numeros în orașul Hațeg. Cu această ocaziune dna Susana Popoviciu, presidenta comitetului de expoziție, rostî următorul discurs de deschidere:

Doamnelor și domnilor!

Sciți cu toții, că în anticitate, anumite prejudeții dominau industria și comerțul. La Elini, la Romani și la vechii Germani, clasa cultă a societății, sau cum țicem noi Ardelenii „inteligența națiunii“ cultiva numai armele, literatura și agricultura. Practica comerțului, a industriei, și mai ales a meseriilor erau desprețuite într'un mod absolut, și lăsate numai pe seama sclavilor, ca nise ocupațiuni aproape nedemne de om. Astăzi aceste prejudeții au cădut, grație răspândirii instrucțiunii în general, și a cunoscințelor economice și sociale în special. Industria modernă se distinge în mod esențial de industria antică prin noul mod de lucru și de producțiune basat pe concurență și pe libertatea de transacțiuni. — De unde mai nainte omul lucra ca un rob, și producea totuși puțin, scump și inferior ca calitate; astăzi, grație intervenției capitalului și a instrumentelor perfecționate prin știință, producțiunea este facilitată. Omul a devenit numai un dirigent al mașinelor; lucrează mai mult cu mintea; produce mai mult, mai efin și de calitate mai superioară; ear' rezultatul practic se traduce prin o prosperitate de care beneficiază atât producătorii, cât și consumătorii.

Idea bunului traiu și a confortului a străbătut astăzi la națiunile cele mai civilizate până în sate și cătune. Factorii, care contribue la aceasta, sînt numeroși; astfel este: vulgarisarea instrucției profesionale; înlesnirea voiajurilor prin perfecționarea căilor ferate și reducerea tarifelor de transport. Dar' una din pârghiile cele mai puternice este, fără îndoială, instituirea concursurilor și a expozițiilor.

Cu ocaziunea deschiderii unei expozițiuni, un bărbat de stat al Franciei a țis, că „o expoziție universală in-

Catedrala din Toledo.

struesce pre cel care o cercetează în toate amănunțele ei, mai mult ca un voiajiu de 10 ani, și mai mult ca o învătătură de 20 de ani din cărți“.

Pêtrunse de aceste maxime, femeile române din micul nostru opid, la inițiativa luată de comitetul „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei“, s'a hotărît să organizeze mica expoziție, la a cărei solemnitate de deschidere ați binevoit a asista.

Doamnelor și domnilor!

Dorița noastră d'a vă presenta industria casnică a femeilor române din acest comitat a fost și este mare. Silințele, ce am desvoltat pentru a o pune cât se poate mai bine în relief, au fost și mai mari; dar' puterile materiale fiind restrânse, n'au putut face mai mult, decât ceea-ce vedeți. În numele comitetului de organizare al expoziției, vă rog, să o luați în nume de bine și s'o judecați cu indulgență! Noi vom fi pe deplin mângăiați, dacă în schimbul ostenelei ce am depus, vom primi dela onorații vizitatori încredințarea dlui de Segur, că: „nu acela, care face mult, merită lauda cea mai mare, ci acela, care a făcut tot ce l'a stat în putință“.

Socotesc, că nu trecem preste marginile modestiei, dacă credem, că mica noastră expoziție va permite ochiului pătrunzător al femeilor și al bărbaților instruați, se scoată două concluziuni fundamentale: una istorică și alta de estetică și de inteligența femeii române.

1. Cestiunea istorică este demonstrată prin natura obiectelor de îmbrăcăminte. Binevoiti a privi secțiunea costumelor! Ele nu vorbesc, dar' croiturile fac pe istoriograf să-și reamintească: portul femeii dace, când vede șubele înfundate ale sătenelor din comunele Găuricea, Vălioara, Luncani și altele; portul din giurul Romei și al orașelor Peucium, Tustia, Pestiana, când vede obiectele din comunele Peucinesci, Tuștea și Peșteana. Portul sătenelor dela Fărcădin ne aduce aminte, că acel port este rămas dela colonii, care înainte de a veni în Dacia, s'au luptat la Furcile-Caudiene. Porturile sătenelor din comuna Rea și Cârnești ne dăc: Români! De veți fi uitat, aduceți-vă aminte, că cu 17 secolii în urmă era la Cârnești măcelăria, ear' la Rea locul de exerciții militare ale strămoșilor nostri Romani.

2. Examinând cu atențiune modul, cum sânt executate obiectele cusute și mai ales chindisiturile expuse de sătene, vizitatorul imparțial și cunoscător nu poate decât se admira talentul și estetica femeii române, când află, că toate aceste sânt lucrute fără model. D-șoarele noastre, când fac o lucrare de chindiseală se folosesc de gherghef, de un canevas în pânză sau hârtie și de un model; precând săteana română dimprotivă, ține lucrul în mână și n'are alte instrumente, decât acul, lănița și mîntea. Mai mult încă, varietatea lucrurilor și a formelor dovedesce înaltul grad de inteligență naturală, cu care este înzestrată. Incepând cu cultura cănepei la câmp și cu spălatal lăni la isvor, ea toarce, țese și confecționează întreagă îmbrăcămîntea familiei, fapt, pentru care călătorii străini au adus elogii binemeritate în literatura străină, și care avu de rezultat, că astăzi costumele femeilor române este răspândit în toată Europa.

Astfel este, doamnele și domni mei, aptitudinea femeii române!

Dar' spunând aceste, am dîs oare ultimul cuvînt?

Recunosc, că nu! Și ori unde m'ași opri, ori cât de mult ași vorbi, nu voiu pute spune totul; pentru-că estetica și aptitudinea femeii române este tot așa de infinită ca și varietatea obiectelor minunate și drăgălașe, ce scoate din mânuțele sale.

Am dîs.

Prospere industria română!

Expoziția este deschisă.

Catedrala din Toledo.

(Cu ilustrațiune).

Cam în mijlocul Peninsulei pirenice, la capătul unei linii laterale a drumului ferat principal, care începînd la Santander pe țermul nordic trece în linie aproape verticală spre sud până la portul maritim dela Cadix, se ridică lîngă rîul Tajo, pe virful unei coline cu coaste prăpăstioase, orașul vechiu Toledo. Odinioară cu o populațiune de preste 200,000 suflete, ađi orașul abia numără 20,000 locuitori, din industria lui vestită de argintărie, aurărie, ferărie și bronz a păstrat vechiul renume numai fabricațiunea de arme de tăiat toledane, și din strălucirea milenară, revărsată asupra orașului prin stăpînirea romană, gotică, arabică și spaniolă din evul de mijloc, a rămas numai palide amintiri, conservate în bogatele rămășițe de arhitectură, pictură și sculptură în metal. Preste podul străvechiu de Alcantara, de care și Cartagenienii și Romanii s'au servit la trecerea rîului, călătorul ajunge pe sub poarta masivă cu turnuri și metereze, construită de Arabi, în un labirint de strade înguste și posomorite, dar' cu case frumoșele cu portaluri caracteristice de fer bătut sau cu portaluri de lemn încrustate cu plăci de bronz artistic lucrute. La fiecare pas aproape întimpini câte o mărturie a strălucirii de odinioară, dar' din toate rămășițele trecutului glorios cea mai însemnată și mai imposantă este catedrala toledană. În dimensiunile ei uriașe ea poate întruni în sine întreaga populațiune de ađi la serviciul divin, turnul înalt, portalurile bogat împodobite și cele 750 feresti cu picturi pe sticlă o arată ca unul din cele mai frumoase monumente de arhitectură gotică. Incepută la anul 1227, ea a fost unul din monumentele acele triumfale, pre care biruitorii creștini spanioli le-a ridicat pe urmele sau din ruinele mărețelor moschee, cu care Arabii preamăriau odinioară biruința lor asupra creștinismului. Terminată însă a fost numai la anul 1492, anul în care s'au sfărîmat cele din urmă împărății maurice din Spania și s'a pus temelul pentru mărirea fără seamen a Spaniei prin descoperirea Americii.

Ca unul din cel d'antêi monumente ale renascerii spiritului național spaniol catedrala din Toledo a fost în trecut, și este și în present considerată de Spanioli ca un sanctuar cu totul particular, căruia ei îi arată o deosebită pietate.

Biserică, școală, educațiune

— Alegerea de deputați la congresul național bisericesc român. În cercurile electorale al Seliștei și al Têrnavei, devenite vacante prin reșosare și renunțare la mandat a deputaților aleși, se escrie prin literale consistoriale dela 1 Iulie a. c. noue alegeri pentru ziua de 25 August v. a. c. — **Alumneul român ort. or. din Timișoara** își va ține adunarea sa generală la 13/25 August a. c. în Timișoara. Tinerii români de religia ort. or., care voiesc a fi primiți în alumneu și a cerceta școalele gimnasiale, reale, comerciale ori industriale din Timișoara, au să-și trimită cererile lor la presidentul alumneului, dl. Emanuil Ungureanu în Timișoara. — **La școala elementară de fete** a „Reuniunii femeilor române din Sibiu“ înscrierile pe anul școl. 1891/92 se fac în zilele dela 1—5 Septemvrie n. a. c. Taxa de înscriere e de 2 fl., ear' didactrul 20 fl. v. a. pe an. Copilele membrilor reuniunii sânt scutite de taxa de înscriere. Părinții cu domiciliul afară de Sibiu își pot adăposti copilele lor în Internatul împreunat cu școala civilă de fete a „Asociațiunii transilvane“. — **Stipendii.** Consistorul archidieceșan din Blaj escrie concurs pentru mai multe stipendii (burse), anumit pentru 9 stipendii din fundațiunea Dr. Simeon Romonțai (2 de câte 315 fl., 4 de câte 84 fl.

și 3 de câte 63 fl. v. a.); 1 stipendiu de 60 fl. din fundațiunea Petru Maior; 1 stipendiu din fundațiunea fericitului episcop Ioan Bobu; 7 stipendii din fundațiunea Archiepiscopului și Metropolitului A. Sterca-Șuluțiu, anumit 1 de 300 fl., 2 de câte 100 fl. și 2 de câte 50 fl. v. a.; 1 stipendiu de 100 fl. din fundațiunea Tordaiană; 1 stipendiu de 60 fl. din fundațiunea Constantin Alutan; 2 stipendii de câte 22 fl. 50 cr. din fundațiunea Ioan Chirilă și 3 stipendii de 80 și 60 fl. din fundațiunea I. Fekete-Negruțiu. Cererile sînt a se presenta consistoriului pînă la 14 Septembrie st. n. a. c.

Literatură și știință.

— Raportul al XXVIII-lea despre gimnasiul superior din Năsăud pentru anul școl. 1890/91 a apărut la Gherla în tipografia „Aurora“ A. Todoranu și are următorul cuprins: 1. Plan stabil de învățămînt, aprobat pentru gimnasiul superior din Năsăud cu ordinațiunea direcțiunii supreme reg. pentru cercul de învățămînt al Clujului. 2. Raportul întîi despre societatea de ajutorare „Vasile Nașcu“ în Năsăud, din care se vede că capitalul nealienabil în anul 1891 este de 1625 fl. 25 cr. v. a., cu percepțiuni pro 1890/91 în suma de 148 fl. 85 cr. și erozațiuni în aceeași sumă, între care intră 50 fl. ca sumă de ajutor pentru școlari dela gimnasiul din Năsăud. 3. Cronică anuală, din care se vede că gimnasiul, fiind deschis la 4 Octombrie 1863 intră în al 28-lea an al existenței sale. 4. Statul personal arată că sînt aplicați 13 profesori, 2 practicanți, 1 exortator și un instructor pentru musica vocală și instrumentală, 1 medic. 4. Un adaos la planul de învățămînt, amintit sub 1, arătându-se piesele citite, analizate și memorisate în legătură cu studiul limbilor. 5. Informațiuni speciale despre școlari. 6. Date statistice. Numărul școlarilor înscriși ca ordinari pe anul școl. 1890/91 este de 238, ear' numărul celor examinați la finea anului 233. După naționalitate au fost 218 Români, 10 Maghiari și 5 Germani, ear' după confesiune 185 gr.-cat., 32 gr.-or., 4 rom.-cat., 1 evang.-lut., 2 calvini și 9 mosaici. După ocupațiunea părinților 112 au fost fii de proprietari mici, agricultori. La examenul de maturitate s'au insinuat 16 școlari ordinari, din care au fost declarați maturi 9, doi au fost relegați la depunerea examenului, unul după 3 luni și altul după un an; 4 școlari nu s'au prezentat la examenul oral, ear' unul a fost respins pe basa nesuficienței elaboratelor scripturistice. 7. Ordinea examenelor pentru clase. 8. Ordinea examenelor de maturitate. 9. Mijloacele de învățămînt. 10. Societatea literară a școlarilor. 11. Stipendiștii, care au fost în număr de 4. 12. Starea sanitară. 13. Fundațiunile și depositele gimnasiale. 14. Observatorul meteorologic. 15. Mulțumită publică pentru donațiunile făcute gimnasiului. 16. Anunț asupra începerii anului școlar 1891/92. La programă sînt alăturate statutele societății de ajutorare „Vasile Nașcu“ din Năsăud. Membru al societății poate fi ori-cine, care a învățat la gimnasiul superior român sau la altă școală din Năsăud. Scopul ei este a ajutarea pre școlarii, care cercetînd gimnasiul dovedesc diligență în studii și purtare morală bună, precum și cei-ce cercetează vre-o universitate și dovedesc diligență în studiu și purtare morală bună. Societatea poartă numele lui „Vasile Nașcu“, născut la 1815 în Feldru, întru recunoascerea meritelor lui dobândite întru recăștigarea isvoarelor de venite ale poporului din fostul regiment al 2-lea de graniță din Ardeal, din care s'au înființat fondul central școlastic și cel de stipendii din districtul Năsăud de odinioară. — **Legende române** au apărut în editura Socce et Comp. în București, culese și adnotate de profesorul V. A. Urechia. Prețul 3 lei; se află de vînd

la librarul editor și la toate librăriile din România. — **Scrisori din exil de Ioan Heliade Rădulescu**, cu note de N. B. Locusteanu, au apărut și se află de vîndare la toate librăriile principale din România. — **Întemeierea psihologică a actelor elementare ale gândirii în marginile legilor herbertiane de asociare și reproducere.** Monografie psihologică de Stefan Velovan, directorul preparandiei din Caransebeș, apare acum în traducere germană în „Zeitschrift für exacte Philosophie“ din Germania, tom. XXIII. — **Institut Pasteur în Iași.** Județul și comuna Iașilor au pus la dispoziție câte 2000 lei pentru înființarea unui institut de inoculațiune pentru cei mușcați de câni turbați. Direcțiunea institutului se va încredința profesorului de histologie Dr. S. Pușcariu.

De toate și de pretutindeni.

— **Sfîntirea bisericii parohiale din Șisesci.** În comuna Șisesci, parochia Drului Vasilie Lucaciu, s'a ridicat prin stăruințele dsale și prin aplecarea spre aducere de jertfe a poporului credincios o nouă „biserică votivă pentru s. unire a tuturor Românilor“. Sfîntirea se va face cu mare festivitate la 27 August n. a. c., după-premergerea pregătirilor rituale, care încep la 24 August. Afară de festivitatea bisericească se va arangia cu această ocaziune și un banchet și o petrecere de vară populară. Pentru oaspeții, care vor voi să participe la sîrbări, se vor pregăti cuartire. — **Petreceri de vară.** Junimea studioasă din Pancota și giur arangiază la 10/22 August în Pancota o petrecere; venitul curat e destinat pentru ajutorarea studenților sîraci români. — Junimea studioasă din Lipova arangiază la 15/27 l. c. o petrecere cu joc în Lipova. Venitul e destinat în favorul „Reuniunii femeilor române din Lipova“. — Convenire socială, împreună cu cântări și teatru, arangiază „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ Sămbătă în 10/22 August în „Grădina Hermann“. — Concert român arangiază la 27 August n. corul vocal gr.-ort. român din Bocșa montană. — Junimea română din Câmpie, arangiază o petrecere de vară la 30 August în Mișeșul-de-Câmpie. Venitul curat e destinat pentru biserică gr.-cat. din localitate. — **Petrecerea de vară**, din Cut, înută la 2 August în favorul „Fondului școlastic“, a avut succes moral foarte îmbucurător, cel material a fost îndestulitor. Petrecerea a fost mult mai bine cercetată ca în anii precedenți. — **Lucrările pentru construirea instituțiunii universitare Carol I. în București** s'au început. Clădirea și toate instalațiunile vor costa aproape o jumătate de milion de franci. Se vorbește, că regele Carol are de gând se dăruiească instituțiunii și bogata sa bibliotecă. — **Conflict între parchetul român și consulul germân din Iași.** În urma sinuciderii consulului austriac din Iași, Pietschka, parchetul a voit să facă constatările necesare la domiciliul mortului. A fost însă împedecat de consulul germân L. de Loeper, care învoicînd exteriorialitatea persoanelor dela legațiuni străine, s'a opus autorității române. În urma intervenirii energice a ministrului de externe, Exarcu, însă dl Loeper va fi rechemat din funcția sa de consul la Iași. — **Descoperirea ucigașului ministrului bulgar Beltceff.** Mai multe țiare aduc scirea, că în capitala Bavariei ar fi fost prins un student, care mai pe urmă sub numele fals Elia era înscris ca ascultător de drepturi la universitatea de acolo. Numeroase indicii îl banuesce a fi ucigașul ministrului bulgar Beltceff. Bănuitul, care se numește Georgowo a fost dus la Viena și de acolo transportat la Bulgaria. — **Atanasios, șeful bandiților**, care făcuse atentatul asupra trenului la Tșerkeskiôî, se fie prins. Autoritățile turcesci au pus mîna pe o persoană, pre care o bănuiesc a fi faimosul șef al bandei de hoți,

care făcū îndrāsneţul atentat asupra trenului la numita localitate. Pentru a-i constata identitatea a fost învitat maşinistul de tren Freudiger, care conduse atunci trenul, pentru a fi confrontat cu acel individ. Sub condiţia, ca să i-se garanteze siguritatea persoanei sale, prin transferarea la un loc lipsit de bandiţi, Freudiger se fi promis a se înfăoşa, altcum nu, pentru-că i teamă că va fi împuşcat de complicii lui Atanasios. — **Comunicaţiune telegrafică submarină** între Germania şi Anglia. În faţa oraşului Borkum, la ţermul germân, s'a terminat la 12 l. c. n. noua legătură telegrafică între Germania şi Anglia, prin vaporul „Farabay“ al firmei pentru electrotehnie Siemens Brothers. Primele telegrame s'au trimis împăratului Germaniei şi reginei Angliei. — **Portret original.** Safer, artist în miniatură micrografică a compus portretul presidentului republicei franceze, Carnot, prin un desemn compus din literele şi frazele biografiei presidentului. Portretul în mărime de 20 cm. lungime şi 15 lăţime, conţine 62.000 litere, e foarte exact făcut şi a reclamat patru luni pentru a fi terminat. — **Nenorociri.** În momentul când erau să treacă pasagerii pe vaporul ce avea să-i treacă preste lacul Como din Italia nordică, podul de îmbărcare s'a rupt şi toţi cei de pe pod cădură în apă. Cei mai mulţi au fost însă scăpaţi. — Pe linia ferată sviţerană s'a întâmplat la Forkingshafen o ciocnire de trenuri, la care 12 persoane şi-au perdut vieaţa. — Din Haţeg, unde tocmai se fiu adunarea generală a „Asociaţiunii transilvane“, sosesce scirea, că părintele asesor consistorial Zacharia Boiu, membru al comitetului asociaţiunii, sărind din trăsură, ai cărei cai se spăriaseră, cădū la pământ într'un mod atât de nefericit, încât acum zace greu bolnav în Haţeg.

Cronica săptămânii.

— În camera deputaţilor din Budapesta, pertractându-se propunerea comisiei de imunitate în afacerea Ugron-Uzelac, majoritatea a primit această propunere, în care se constată, că nu este trebuinţă de a se face în cazul concret vro' dispoziţie din punctul de vedere al dreptului de imunitate. Opoziţia combătând propunerea a voit să amine hotărrea, până după terminarea cercetării afacerii în Fiume, ceea-ce însă nu i-a succes. După terminarea acestei afaceri şi după-ce a fost primit în a treia cetire proiectul asupra juncţiunilor căilor ferate şi ale şoselelor cu România şi s'a mai luat spre sciinţă o adresă a comitatului Murş-Turda, în care se spriginesce idea, ca reuniunilor de maghiarisare să li-se dee concesiunea pentru o loterie publică, şedinţele corpurilor legiuitoare s'au amînat prin rescript regesc până la 3 Octomvrie a. c. — **Întrevederi de monarhi.** Visitei făcută ţarului rusesc, a urmat imediat visita regelui Alexandru la Curtea din Viena. Regele a fost primit foarte cordial de monarhul nostru la Ischl, unde petrece de present. Prin această vizită guvernul Sârbiei a voit să dee o dovadă vedită despre simţemintele sale sincere faţă cu Austro-Ungaria şi se arete, că atât în privinţa economică cât şi în cea politică recunoasce importanţa bunelor relaţiuni cu monarhia noastră. Cercurile sârbesci speră a putē începe încurând negocierile pentru încheierea unei noue convenţiuni economice cu Austro-Ungaria. Ministrul de externe al nostru însă se fi declarat dlor Ristici şi Pasici, care însoţesc pre regele, că trebuie să primească cu rezervă declaraţiunile de amicie ale Sârbiei, câtă vreme manifestaţiunile partidelor nu vor fi înfrânate cu mână tare. — Dela Ischl tinărul rege sârbesc a plecat la Paris, unde a avut de ase-

menea o primire călduroasă din partea presidentului republicei. — Sē vorbeşte de asemenea de o întâlnire a regelui Carol al României cu monarhul nostru, cu ocaziunea manevrelor celor mari, la care va asista şi împăratul german. În această călătorie regele Carol va fi însoţit şi de ministri, fiind vorba de înţelegeri de natură şi politică şi economică şi de interes special pentru casa Hohenzollern; ear' diare germane aduc scirea, că la manevrele cele mari dela Kassel, la care va lua parte împăratul Wilhelm, sūnt aşteptaţi şi regele şi principala de coroană ai României. — **Relaţiunile dintre Sârbia şi Bulgaria,** care într'un timp erau destul de încordate, dând ocaziune la tot felul de frecări mărunte la graniţă, par a se îmbunătăţi în timpul din urmă. Autorităţile ambelor ţeri au conlucrat în armonie la urmărirea brigandilor şi pe de altă parte au avut loc întâlniri cordiale între oficeri sârbesci şi bulgăresci la graniţă. — **În afacerea ruso-turcească** provocată mai astă primăvară prin oprirea decătră autoritatea turcească a trecerii unui vas rusesc, care venia dela marginea ostică a Sibiriei, prin strămoarea Dardanelor (veđi Nrul 18 al „F. I.“), ambasadorul rusesc Nelidoff a prezentat guvernului turcesc o pretensiune de despăgubire. Pretensiunea şi-o motivează cu aceea, că vasul rusesc fiind încărcat cu rezervişti concediaţi, ear' nu cu soldaţi în serviciu activ, comandantul Dardanelor n'ar fi avut dreptul să-l oprească de a trece prin Dardanele; despăgubirea o cere sub vînt, că pe vas s'a aflat teiu chinezesc, merit pentru tirgul din Nişni-Novgorod, care sosind prea târđu a causat pagubă proprietarului. — **În China s'au întâmplat în lunile trecute persecuţiuni în contra creştinilor** în mai multe oraşe. Guvernele Francei şi Angliei cerură cu stăruinţă, ca guvernul chinez să pună capăt acelor persecuţiuni şi se dee despăgubire Europeanilor păgubiţi printr'insele. Guvernul chinezesc a făcut promisiuni, dar' până acum nu le-a împlinit. Reprezentanţii diplomaţi ai puterilor ameninţă acum cu o demonstraţiune comună de flote, dacă guvernul chinez nu-şi va schimba atitudinea.

Sciri personale.

— **Profesori noi.** La gimnasiul român ort.-or. din Braşov au fost aleşi profesori provisorii dd. **Dr. Valerie Branisce** şi **George Pop**, ear' profesor suplent dl. **Dr. Iosif Blaga**. — **Distincţiune.** D. Frollo, profesor la facultatea de litere din Bucuresci a fost decorat cu medalia „Bene-Merenti cl. I.“ pentru scrierile sale literare. — **Dl. Dionisie Olinschi-Olinescu**, profesor în Cernăuţi, a fost numit de comisiunea centrală pentru arte şi conservarea monumentelor istorice din Viena, membru corespondent al seu, pentru meritele sale întru prosperarea reuniunii archeologice române din Cernăuţi. — **Himen.** Dl. Ioan Oniţiu, comerciant din Sebeş, şi-a încredinţat de fiitoare soţie pre dşoara Rafila Moga din Săsciori. — **Dl. Stefan Necşa**, pretor în Bran, s'a cununat în Dêrste cu dşoara Eleftera Dosios din Braşov. — **Dl. Alexiu Hossu**, proprietar în Restolciu şi dşoara Laura Calin din Petrova, îşi vor sërba cununia lor la 20 August în Gherla. — † **Eugen Sabin Todescu**, fiul preotului român Todescu din Bucium, student la şcoala reală din Sibiu, a răposat la 27 Iulie v. la Bucium-Cerb. — † **Nicolae Opriş**, paroch în Gârbova, a răposat în 15 l. c. — † **Ioan Mocean**, fost învăţător în Porceşti, a răposat la 12 August în Sibiu.

Corespondenţa foi.

— **R. P., Alba-Iulia:** Ca gratulaţiune adresată privatim unui amic versurile trimise, nepretenţioase cum sūnt, şi-au putut ajunge scopul; credem însă, că ar perde prea mult din calitatea lor principală, dacă ar fi date publicităţii. — **A la reine des fleurs:** Cele 6 versurile trimse nu ne permit a ne face vro' judecată asupra celorlalte produse, a căror trimitere ai binevoit a ni-o pune în perspectivă. Ne vom putē pronunţa numai vedându-le şi pre acele.